

UZASADNIENIE

Decyzją z 21.10.2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie art. 21 ustawy z 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (tj. Dz.U. z 31.12.2008 r. nr 237 poz.1565) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze odmówił M. S. prawa do rekompensaty z uwagi na brak co najmniej 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, uznając, że wnioskodawca bezspornie udowodnił jedynie 12 lat 9 miesięcy i 20 dni tego stażu. Zakład wyjaśnił, że nie zaliczył ubezpieczonemu do w/w stażu okresu zatrudnienia od 01.07.1983 do 31.07.1990, gdyż zakład pracy – fabryka (...), wykazał stanowisko „operator agregatu S.”, które nie występuje w powołanym zarządzeniu resortowym Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego we wskazanej przez zakład pracy pozycji i punkcie (Dz. VII poz. 7 pkt 2 – występuje „maszynista urządzeń powlekających i nasycających”) /decyzja k. 18 akt ZUS/.

Wnioskodawca uznając powyższą decyzję za krzywdzącą złożył od niej odwołanie wnosząc o uznanie okresu zatrudnienia od 01.07.1983 r. do 13.07.1990 r. jako operator agregatu (...) w Fabryce (...) do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych i w efekcie przyznanie rekompensaty za pracę w szczególnych warunkach wykonywanej co najmniej 15 lat. Odwołujący wskazał, że agregat (...) był agregatem piankującym, czyli powlekającym pianką wykładziny dywanowe oraz lateksem dywany /odwołanie k. 3/.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasowe stanowisko w sprawie /odpowiedź na odwołanie k. 4/.

Na rozprawie 20.08.2018r. – bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku w n/n sprawie – wnioskodawca poparł odwołanie, a pełnomocnik ZUS wniósł o jego oddalenie. /protokół z rozprawy 0:08:18 k.16 – 17 płyta CD k.18/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca – M. S. (urodz. (...)) posiada na mocy decyzji z 21.10.2019 r. prawo do emerytury od 01.10.2019 r., tj. od miesiąca, w którym złożono wniosek /decyzja k. 14 akt ZUS/.

Przed organem rentowym wnioskodawca bezspornie wykazał staż pracy wykonywanej w warunkach szczególnych w ilości 12 lat, 9 miesięcy i 20 dni / niesporne/.

Wnioskodawca przedłożył do ZUS świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach z dn. 13.07.1987 r. wystawione przez pracodawcę – Fabryka (...) S.A. z którego wynika, że pracował w tym zakładzie pracy w pełnym wymiarze czasu pracy początkowo na stanowisku barwiarza od 8.05.1979 r. do 30.06.1983 r. a później na stanowisku operatora agregatu (...) od 1.07.1983 r. do 31.07.1990 r., a następnie na stanowisku tkacza od 1.08.1990r. do 13.07.1999 r. /świadectwa pracy k. 12, k. 13, k. 14akt ZUS/.

Zaskarżoną decyzją organ emerytalny odmówił M. S. prawa do rekompensaty na podstawie art. 21 ustawy z 19.12.2008r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2015r., poz. 965) z uwagi na brak wymaganego stażu co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Odmawiając uznania do przedmiotowego stażu okresu zatrudnienia od 1.07.1983 r. do 31.07.1990 r. w Fabryce (...), ZUS argumentował, że nazwa stanowiska w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach - operator agregatu (...) nie odpowiada nazwie ujętej w powołanym przez pracodawcę zarządzeniu Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego we wskazanej przez zakład pracy pozycji i punkcie Dz.VII poz. 7 pkt 2. /decyzja k. 18 akt ZUS/.

Wnioskodawca pracował w spornym okresie pracy na maszynie – agregat (...). Agregat służył do klejenia chodników. Na początku agregat nasyczał partię chodnika klejem – lateksem. Lateks nawilżał chodnik od spodu, następnie partia materiału była osuszana podczerwienią. Kolejną czynnością było nakładanie pianki poliuretanowej i później materiał

znowu osuszany był podcierwienią. To była praca w pełnym wymiarze czasu pracy. Agregat był 40 metrowy i wszystkie czynności odbywały się po kolei. Przy agregacji pracowała brygada 5 osób.

/wyjaśnienia informacyjne wnioskodawcy M. S. 00:01:25 – 00:08:18, potwierdzone zeznaniem wnioskodawcy 00:07:41 – 0:08:18 na rozprawie z dnia 24 czerwca 2020 r. płyta CD k.18/

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych dowodów zarówno w postaci dokumentów, w tym przede wszystkim w oparciu o świadectwa pracy jak i osobowych źródeł dowodowych w postaci zeznań wnioskodawcy. Wnioskodawca jasno wyjaśnił, na czym polegała praca na agregacji S., jakie czynności podejmował na maszynie w spornym okresie czasu wykonywania pracy w warunkach szczególnych, co pozwoliło sądowi ustalić, że wnioskodawca w sposób należyty wykazał brakujący okres zatrudnienia poza bezspornie uznany przez ZUS do wymaganych co najmniej 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych. W ocenie Sądu nie było potrzeby powoływania świadków, gdyż wnioskodawca złożył niezbędne wyjaśnienia w sprawie. Autentyczność dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła też wątpliwości sądu. Stąd też dokumenty te zostały uznane za wiarygodne. Sąd dał wiarę zeznaniom odwołującego, nie znajdując żadnych podstaw by kwestionować ich wartość dowodową i zgodność z rzeczywistym stanem rzeczy, gdyż nie noszą one cech konfabulacji, a nadto okazały się w całości koherentne z dostępnymi dokumentami skarżącego z badanego okresu, tworząc razem z nimi logiczną całość. Organ rentowy nie podważył przy tym wartości dowodowej zeznań M. S..

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art.21 ust.1 ustawy z 19.12.2008r. o emeryturach pomostowych (tj. Dz. U. z 2017r., poz. 664) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Zgodnie zaś z ust. 2 tego przepisu rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W myśl art. 23 ust.1 i 2 w/w ustawy ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę; rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Celem rekompensaty, podobnie, jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega jednak nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX, por. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 31.03.2016 r., III AUa 1899/15, LEX 2044406).

Przepisy art.2 pkt 5 i art.21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych formułują dwie zasadnicze przesłanki nabycia prawa do rekompensaty, tj.: 1) nienabycie prawa do emerytury pomostowej, 2) osiągnięcie okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszącego co najmniej 15 lat. Przesłanką negatywną zawartą w art.21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych jest nabycie prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Jak słusznie podkreśla się w literaturze przedmiotu, wykładnia art.21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych nie może prowadzić do absurdalnego wniosku, że prawo do rekompensaty przysługuje wyłącznie tym osobom, które nie nabyły prawa do jakiegokolwiek emerytury z FUS. Skoro zgodnie z art.23 ustawy o emeryturach pomostowych rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31.12.1948 r., za

których były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne przed dniem 1.01.1999 r., to warunek sformułowany w art.21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczanej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Przyjąć tym samym należy, że rekompensata nie przysługuje tym ubezpieczonym, którzy zostali objęci ubezpieczeniem społecznym lub rozpoczęli służbę po 31.12.1998 r.

Analizując przesłanki, których spełnienie warunkuje prawo do emerytury pomostowej prowadzi do wniosku, że świadczenie to przysługuje tym pracownikom, którzy osiągnęli co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art.32 ust.1 i 3 ustawy emerytalnej, ale nie nabyli prawa do emerytury pomostowej z powodu nieuznania ich pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (M. Zieleniecki, Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX el.).

W przedmiotowej sprawie bezsporne jest, że odwołujący się nie nabył prawa do emerytury pomostowej, ani prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Zgodnie z art.32 ust.2 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2017r., poz. 1383) za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z kolei art.32 ust.4 w/w ustawy stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust.2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, to jest na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 z późn. zm.).

Z §1 w/w rozporządzenia wynika zaś, że jego treść stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w §4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia.

Zgodnie z § 2 ust.1 w/w rozporządzenia, za okresy uzasadniające nabycie prawa do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu uważa się okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W n/n postępowaniu wnioskodawca domagał się ustalenia, że w spornym okresie zatrudnienia w Fabryce (...) S.A. w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę jako maszynista urządzeń nasycających i powlekających, i tym samym przy uwzględnieniu bezspornego stażu pracy w warunkach szczególnych w ilości 12 lat 9 miesięcy 20 dni, że spełnia warunki do przyznania rekompensaty.

Trzeba w tym miejscu wyraźnie podkreślić, że w przypadku skarżącego sporna była jedynie przesłanka posiadania stażu co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych a brakujący okres do uznania, że przesłanka ta jest spełniona to okres to jedynie 2 lata 2 miesiące i 10 dni.

Wnioskodawca miał wystawione świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach za sporny okres, z tym, że w stanowisku zawartym w w/w świadectwie zakład pracy wnioskodawcy wpisał „operator agregatu S.” zamiast wymienionego w wykazie A dziale VII poz. 7 pkt 2 wykazu stanowiącego załącznik nr 1 zarządzeniu Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7.07.1997 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach

lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego - „maszynista urządzeń powlekających i nasycających”.

Rozporządzenie Rady Ministrów z 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43) w § 2 ust. 2 zobowiązuje zakłady pracy do stwierdzenia okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji. Natomiast w rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 11.10.2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. 2011. 237.1412) określone zostały środki dowodowe, które powinny być dołączone do wniosku, stwierdzające okoliczności uzasadniające przyznanie tego świadczenia. W myśl § 21-23 w/w rozporządzenia, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia są pisemne zaświadczenia zakładów pracy, wydane na podstawie posiadanych dokumentów, oraz legitymacje ubezpieczeniowe, a także inne dowody z przebiegu ubezpieczenia. W przypadku zaś ubiegania się pracownika o przyznanie emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnym charakterze, zaświadczenie zakładu pracy powinno stwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie takiej emerytury lub renty. Wyjątek od zasady ustalonej w powołanym przepisie jest zawarty w § 25 tego rozporządzenia, który przewiduje, że okresy zatrudnienia mogą być udowodnione zeznaniami świadków, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy.

Sąd Najwyższy w uchwale z 27.05.1985 r., III UZP 5/85, wyjaśnił, że w postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe dopuszczalne jest przeprowadzenie przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy. Pogląd ten został rozwinięty w znowelizowanym art. 473 k.p.c., który stanowi, że w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i z przesłuchania stron. W postępowaniu przed tymi sądami okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń mogą być udowodniane wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi (por. wyr. SN z 2.02.1996 r. II URN 3/95 OSNP 1996/16/239).

Dla rozstrzygnięcia spornej kwestii zasadnym stało się zatem ustalenie czy praca wykonywana przez wnioskodawcę w spornym okresie była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych, o jakich mowa w cytowanych wyżej przepisach i w tym celu Sąd dopuścił dowód z zeznań wnioskodawcy.

Podkreślić także należy, że istotnym jest, jakie prace faktycznie w toku swojego zatrudnienia wykonywał skarżący oraz czy prace te są wymienione w w/w rozporządzeniu z 7.02.1983 r. oraz czy stanowisko wymienione w zarządzeniu Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7.07.1987 r. jest tożsame ze stanowiskiem, które wykonywał skarżący.

W ocenie Sądu Okręgowego analiza zgromadzonego materiału dowodowego daje podstawę do stwierdzenia, że wnioskodawca spełnił ostatnią sporną przesłankę posiadania co najmniej 15-letniego stażu pracy wykonywanej stale i pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych, gdyż konfrontacja treści świadectwa pracy wystawionego przez Fabrykę (...) S.A. i zeznaniach wnioskodawcy świadczy o tym, że wnioskodawca stale, w pełnym wymiarze czasu pracy, tj. co najmniej 8 godzin dziennie, pracował wyłącznie na stanowisku maszynisty urządzeń powlekających i nasycających w okresie od 01.07.1983 r. do 13.07.1999 r. Analiza treści wykazu A stanowiącego załącznik nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r. wskazuje, że do prac w warunkach szczególnych należą wymienione w dziale VII (w przemyśle lekkim) prace przy produkcji wykończaniu wyrobów włókienniczych.

Sąd dał wiarę zeznaniom wnioskodawcy co do czynności, których wykonywał na agregacie (...) oraz uznał, że agregat był urządzeniem powlekającym i nasycającym. Agregat (...) nasyczał partię chodnika lateksem, po wysuszeniu podcierwieniłą następną czynnością było nakładanie pianki poliuretanowej.

Podsumowując M. S. był osobą obsługującą w/w maszynę, a więc należy stwierdzić, że stanowisko wpisane w świadectwie pracy w warunkach szczególnych jest tożsame ze stanowiskiem wymienionym w zarządzeniu resortowym

Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 07.07.1987 r. w dz. VII poz. 7 pkt. 2. tj. „maszynistą urządzeń powlekających i nasycających”.

Odnosnie uznanego okresu pracy, jako pracy w warunkach szczególnych, należy podkreślić, że Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu Najwyższego, które nakazuje przy ustalaniu, czy praca wykonywana była w warunkach szczególnych, kierować się przede **wszystkim rzeczywistym zakresem obowiązków, a nie nazwą stanowiska pracy** (por. wyrok z dnia 19 maja 2011 r., sygn. III UK 174/10, wyrok z dnia 9 marca 2010 r., sygn. I UK 324/09; wyrok z dnia 8 czerwca 2011 r., sygn. I UK 393/10). **Fakt, że wnioskodawca formalnie miał powierzone stanowisko pracy, które nie zostało wymienione w wykazie stanowiącym załącznik do odpowiedniego aktu resortowego nie ma znaczenia, jeżeli wykazano, że faktycznie świadczył on pracę** zaliczaną do wykonywanych w szczególnych warunkach na podstawie przepisów cytowanego rozporządzenia Rady Ministrów oraz w/w zarządzenia resortowego Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego.

Reasumując – w świetle ustalonych faktów ponad wszelką wątpliwość skarżący od 01.07.83 r do 31.07.90 r. , tj. przez 7 lat i miesiąc, wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę w przemyśle lekkim przy produkcji i wykańczaniu wyrobów włókienniczych rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r. określonego w dziale VII pkt 4 na stanowisku maszynisty urządzeń powlekających i nasycających, wymienionego w wykazie A dziale VII poz. 7 pkt 2 wykazu stanowiącego załącznik nr 1 zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7.07.1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego, co oznacza, że łącznie z bezspornym stażem pracy w warunkach szczególnych w ilości 12 lat, 9 miesięcy i 20 dni, skarżący spełnia ostatnią sporną przesłankę posiadania co najmniej 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Mając na względzie powyższe, na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego i art. 477¹⁴ §2 k.p.c., Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję i w efekcie przyznał skarżącemu prawo do rekompensaty, o czym orzekł, jak sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ZUS z pouczeniem o prawie, sposobie i terminie do wniesienia apelacji, jednocześnie wypożyczając akta emerytalne i zobowiązując do ich zwrotu w razie złożenia apelacji.

J.K.